

Stein

Hoe maken we een kringetje van alle partijen?

Lokale praktijk

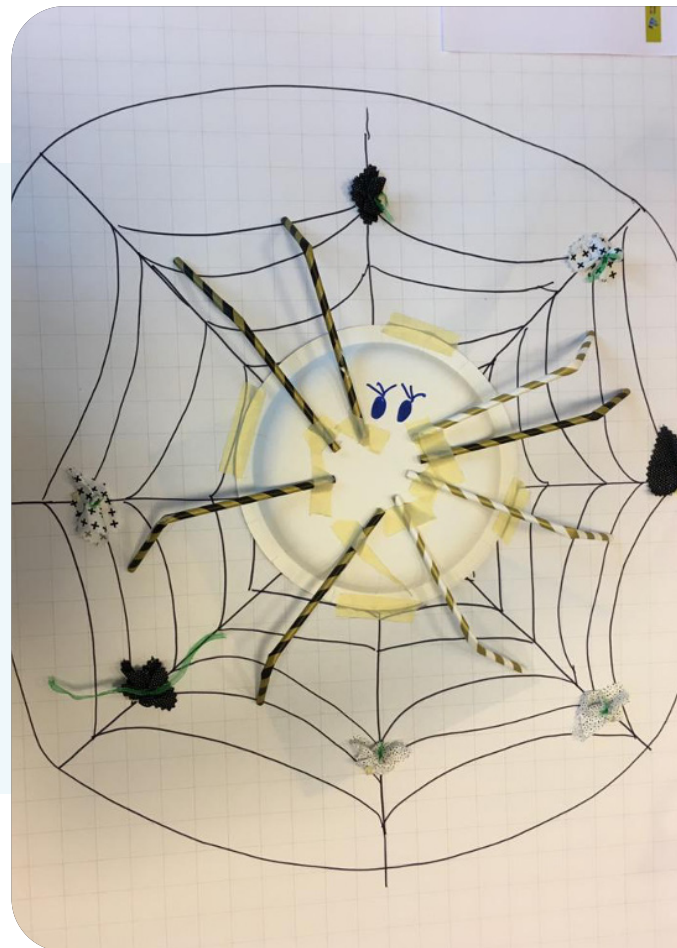
Stein

Positief Kernthema

Op eigen kracht, samen sterk

Ontwerpvrage

Hoe maken we een kringetje van alle partijen?

Lokale kennisrugzak

Deze kennisrugzak is gemaakt in het kader van In voor mantelzorg-thuis. Binnen dit programma zijn 11 lokale lerende praktijken aan de slag gegaan om de samenwerking met en voor mantelzorgers te verbeteren. Hiervoor is per praktijk een positief kernthema geformuleerd: waar willen we meer van? Vervolgens zijn hierbij ontwerpvrage bedacht die bijdragen aan het realiseren van het positieve kernthema. In experimenten gaan de praktijken vervolgens aan de slag met deze ontwerpvrage. Om dit goed voorbereid te kunnen doen, zijn kennisrugzakken gemaakt. Ze bevatten lokale en landelijke kennis, tools en praktijkvoorbeelden die kunnen bijdragen aan het realiseren van de ontwerpvrage. Meer informatie: www.invoormantelzorg.nl

Inleiding

De ontwerp vraag die we in dit document van kennis voorzien is: “Hoe maken we een kringetje van alle partijen”. Deze vraag is mooi uitgebeeld met een web waarin van alles lijkt ‘gevangen’ met een mooie spin in het midden. Dit roept meteen twee beelden op van een web: enerzijds een mooi systeem waarin alles met elkaar verbonden is en anderzijds een val waarin je vast kan komen te zitten om opgepeuzeld te worden door de spin.

Meer concreet naar deze situatie: samenwerken is nooit een doel op zich. Net als ‘het bereiken van mantelzorgers’ is het een middel om te komen tot een (deels) gedeeld gemeenschappelijk doel.

Wat is de huidige situatie?

In gemeente Stein hebben we veel aandacht voor mantelzorgers. Zij zorgen er namelijk voor dat onze inwoners langer kunnen blijven doen wat ze graag doen en vaak ook langer in hun eigen vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.

Onze mantelzorgconsulent Pia Bronckhorst is het eerste aanspreekpunt voor vragen van mantelzorgers. Of het nu gaat om informatie, een luisterend oor of ondersteuning bij het zoeken naar de juiste zorg. Daarnaast worden diverse activiteiten voor mantelzorgers georganiseerd, variërend van bijeenkomsten voor ontmoeting van gelijkgestemden, workshops om vaardigheden te leren tot seizoenswandelingen.

In Stein zijn ongeveer 900 mantelzorgers geregistreerd, waarvan ongeveer 80 jonger dan 25 jaar. Bij registratie ontvangen mantelzorgers een informatiepakket met informatie over het zorgen voor een ander, de ondersteuning die het Steunpunt Mantelzorg Zuid daarbij kan bieden en activiteiten die georganiseerd worden. Ook ontvangen geregistreerde mantelzorgers in oktober een brief over de jaarlijkse mantelzorgwaardering. Die bestaat in 2020 uit een vvv-bon van € 40,- voor iedere mantelzorger en een uitnodiging voor een feestelijke middag.

Overigens zijn lang niet alle mantelzorgers in Stein geregistreerd. Dat komt onder meer omdat niet alle mantelzorgers zich bewust zijn van het feit dat ze mantelzorger zijn, ze niet bekend zijn met mantelzorgondersteuning of omdat ze zich niet willen registreren.

Verder kunnen mantelzorgers gebruik maken van de inzet van huishoudelijke hulp tegen een aantrekkelijk tarief.

Stichting De Brug zet zorgvrijwilligers in om mantelzorgers te ontlasten. Een zorgvrijwilliger neemt tijdelijk de zorg over, zodat de mantelzorger tijd heeft om andere dingen te doen. De inzet van zorgvrijwilligers noemen we ook wel vervangende zorg.

Naast zorgvrijwilligers kennen we ook andere vormen van vervangende zorg, zoals dagbesteding en logeeropvang.

Ook Partners in Welzijn (PIW) kan een mantelzorger ontlasten met de inzet van een maatje (afhankelijk van de vraag). Bijvoorbeeld bij het ondersteunen bij een doktersbezoek of het houden van gezelschap. Daarnaast kan PIW ondersteunen bij algemene vragen over welzijn en ondersteuning.

Wat weten we al?

Wat is lokaal bekend?

De inloopvoorziening in Stein

De inloop is een soort spreekuur waar inwoners met al hun vragen kunnen binnenlopen. Medewerkers van MEE, PIW, het Steunpunt Mantelzorg Zuid, een woningbouwcorporatie en klantmanagers van de gemeente beantwoorden deze vragen en helpen inwoners verder door hen in contact te brengen met de juiste contactpersoon, uitleg te geven of hen direct te helpen. Deze medewerkers weten welke voorzieningen in gemeente Stein voorhanden zijn en kunnen mantelzorgers daarom vertellen over de mogelijkheden.

Casemanager dementie

Cliënten met dementie worden begeleid door casemanagers. De cliënt heeft op die manier een vertrouwd aanspreekpunt vanaf het moment dat dementie de kop opsteekt. De casemanager stemt de medische zorg af met de huisarts en praktijkondersteuner. Zo wordt een netwerk in de buurt van de cliënt opgebouwd. Met andere ondersteuners, vrijwilligers en professionals wordt de cliënt en mantelzorger(s) ondersteund.

Ketennetwerk dementie

Vanuit de keten Hulp bij Dementie en CZ is begin 2017 gestart met een ontwikkelproject rond dementie. Samen met gemeenten in de Westelijke Mijnstreek, patiëntvertegenwoordigers, casemanager en projectondersteuners vanuit Anders Beter (regio-regie) en CZ (Project Dementie) zijn knelpunten in de zorg in kaart gebracht door de regionale patiëntenreis in kaart te brengen.

DOP's

De gemeente Stein werkt sinds 2014 met de DOPsgewijze aanpak. DOP staat voor DorpsOntwikkelingsProces en richt zich op dorpsgericht werken. Dorpen spelen een cruciale rol in de gemeenschapontwikkeling. Deze aanpak heeft als doel dat dorpen sociaal en vitaal blijven door het bevorderen van betrokkenheid en participatie van bewoners. De gemeente en andere maatschappelijke en commerciële partijen faciliteren, als samenwerkingspartners, dorpen bij hun initiatieven. Elke DOP beschikt over een dorpscontactpersoon welke in dienst is van de gemeente. De dorpscontactpersoon is een flexibele netwerker met oog voor zijn omgeving (dorp, afdelingen) die goed samen kan werken binnen en buiten de eigen organisatie. Enkele voorbeelden van DOPsinitiatieven zijn; Buurtcentrum Nieuwdorp, Dorpsdagvoorziening Bie Gerda, de wensauto, werkgroep ouderen Berg aan de Maas, werkgroep transformatie kerk Kerensheide en herinrichting speelplein Beatrixplein.

Zorgnetwerk Elsloo

Het zorgnetwerk in Elsloo ondersteunt de kwaliteit van leven van kwetsbare ouderen. Door de nauwe samenwerking tussen de professionals in de ouderenzorg kunnen kwetsbare ouderen uit Elsloo langer thuis in hun vertrouwde omgeving blijven wonen. Ze voelen zich meer begrepen en krijgen precies de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben.

Wat weten we al?

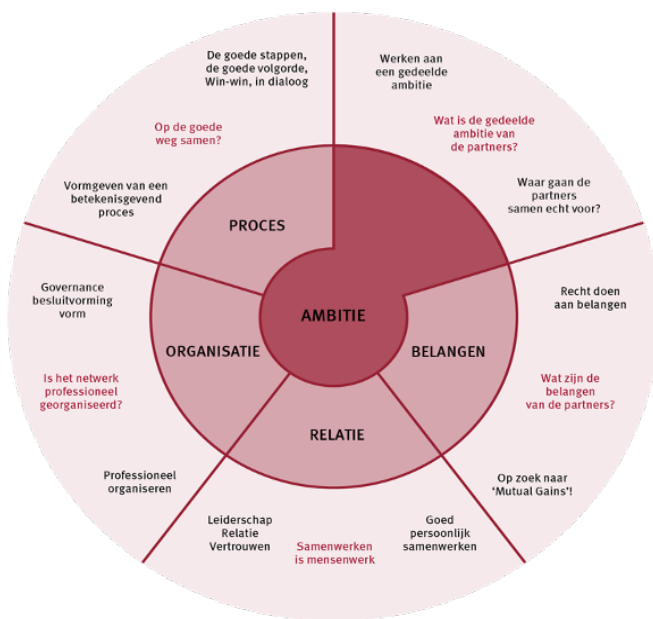
Wat is landelijk bekend?

Samenwerken is geen doel op zich. Je gaat met iemand of met een organisatie samenwerken omdat de ander iets heeft dat jij niet hebt. Dat kan zijn: tijd, kennis, ervaring of iets anders.

Om te komen tot een succesvolle samenwerking blijf je steeds de volgende vijf vragen stellen:

1. Wat is onze **gedeelde ambitie**? Waar gaan we echt samen voor, maar ook: zijn er plekken waar we zullen botsen?
2. Wat zijn onze **belangen**? Kunnen we onze krachten bundelen? Hebben we voldoende oog voor ieders belangen? Komen we tot een goede balans tussen geven en ontvangen?
3. Hoe houden we in het oog dat samenwerken **mensenwerk** is? Hoe bouwen we aan sterke relaties, waarin vertrouwen centraal staat?
4. Hoe **faciliteren** we deze samenwerking? Is er tijd beschikbaar om dit samenwerken te organiseren, om elkaar te leren kennen, om de tijd te nemen om waar naar elkaar door te verwijzen?
5. Zijn we nog op de **goede weg** samen?

Deze vragen staan in onderstaand model van Kaats et al,

Kijkglas

© Twynstra Guddé

Samenwerken is dus niet iets waar je één keer voor kiest, maar het gaat om een langdurig proces waarin je steeds opnieuw de ambities en doelen onder de loep neemt (1), met elkaar blijft onderzoeken of alle belangen gediend worden (2), aan stevige persoonlijke relaties gewerkt wordt (3).

Welke tools kunnen we gebruiken?

Wat is lokaal bekend?

Knooppunt informele zorg- Gemeente Sittard-Geleen

Het Knooppunt Informele Zorg richt zich op drie pijlers: mantelzorgers, (zorg)vrijwilligers en zelfregie. Praktisch omvat dat het onderling verbinden van (lokale) organisaties die informele zorgers ondersteunen, maar ook het verstevigen van de relatie met professionals zoals huisartsen, praktijkondersteuners en WMO-consulenten. Door bijvoorbeeld beschikbare kennis en ervaring in kaart te brengen en te delen, de expertise van ervaringsdeskundigen te ontsluiten, vrijwilligers- of mantelzorgorganisaties met elkaar in contact te brengen, door te verwijzen en deskundigheidsbevordering te coördineren en te faciliteren.

Gemeentegids

In de gemeentegids staat algemene informatie en de contactgegevens van actieve organisaties op zowel formeel- als informeel gebied in de gemeente Stein.

In gesprek met mantelzorgers (dialogotafels)

Regelmatig gaat de mantelzorgconsulent samen met een beleidsmedewerker sociaal domein van de gemeente in gesprek met mantelzorgers. Over wat een mantelzorgvriendelijke gemeente is, of over vervangende zorg, waar dat aan moet voldoen. Tijdens deze gesprekken krijgen we inzicht in wat mantelzorgers bezig houdt en waar ze behoefte aan hebben. Tegelijkertijd leren ze van elkaars ervaringen en ontdekken ze dat ze niet de enige zijn met deze behoeften.

Wat is landelijk bekend?

Algemeen: Infographic lokale samenwerking rondom informele zorg

In deze infographic is het model van Kaats (2012) zoals hierboven beschreven mooi afgebeeld en zijn de vijf aspecten van goede samenwerking al een beetje ingevuld als het om informele zorg gaat. Handig om als reminder bij je te hebben!

https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2018-07/Samenwerken-met-informele_zorg.pdf

Algemeen: wie is wie in de wijk?

Voordat er sprake is van samenwerken is het handig om te weten wie er allemaal in de wijk actief is en (dus) ook een potentiële samenwerkingspartner is. In de brochure wie is wie in de wijk? Staat niet alleen beschreven 'wie' actief is in de wijk, maar ook 'wat' zij doen en met 'wie' zij vaak samenwerken. Want het is natuurlijk ook zo dat niet iedereen met iedereen hoeft samen te werken!

<https://www.beteroud.nl/docs/beteroud/themas/lokaal-samenwerken/beter-oud-wie-is-wie.pdf>

De doelenboom: Wat is onze gedeelde ambitie en wat zijn onze belangen?

Een doelenboom bestaat uit een stip op de horizon (hoofddoel) en vervolgens kleinere doelen die naar het einddoel toewerken, en vervolgens nog weer concretere doelen die op korte termijn te realiseren zijn. Het gezamenlijk maken van een doelenboom legt de gedeelde ambitie bloot

Welke tools kunnen we gebruiken?

en ook de paden die je met elkaar kunt bewandelen om dit doel te bereiken. Het maakt gelijk inzichtelijk wie op welk subdoel zouden moeten samenwerken, welke concrete stappen daarvoor nodig zijn én hoe je kunt meten of het ook gelukt is.

Een voorbeeld van respijtzorg (werkblad) tref je hier: <https://www.movisie.nl/sites/default/files/bestanden/documenten/werkblad-doelenboom.pdf>

Verder in samenwerken: relatie en organisatie

Een creatieve manier om te onderzoeken hoe een goede werkrelatie eruit ziet en welke randvoorwaarden nodig zijn is het maken van een landkaart. De landkaart “verder in samenwerken” geeft daar een mooi voorbeeld van, als een route kaart met alle ingrediënten van een goede samenwerking (en de risico’s!). Via onderstaande website is de kaart en werkwijze te downloaden: <https://www.movisie.nl/publicatie/verder-samenwerken>

TeamThermometer: Zijn we op de goede weg samen?

De Teamthermometer is gemaakt voor teams in 1e lijn zorg en welzijn waarbinnen op regelmatige basis samengewerkt wordt met mensen uit verschillende organisaties of disciplines. Je kunt kijken naar hoe de samenwerking tussen beroepskrachten uit verschillende organisaties verloopt (en welke punten ieder zou willen bespreken) en ook de samenwerking tussen beroepskrachten en mantelzorgers kan onder de loep genomen worden. <https://samenwerkenzorgenwelzijn.nl/>

Welke inspirerende praktijkvoorbeelden kennen we?

Wat is lokaal bekend?

Van zorgnetwerk naar dorpsnetwerk

Zorgnetwerk Elsloo vormt sinds 2019, naar aanleiding van een subsidie van ZonMW, een netwerk dat zich richt op twee maatschappelijke thema's; Langer thuis wonen en valpreventie. Dit wordt gedaan in de vorm van een leergemeenschap waarbij het gaat om samen leren; over elkaar, met elkaar en van elkaar. Nieuwe programma's ontwikkelen is geen doel van deze samenwerking. Het zorgnetwerk wil beter gebruik maken van elakar krachten.

Wat is landelijk bekend?

Even buurten

'Even buurten' is een succesvol Rotterdams project om ouderen boven de 70 jaar langer zelfstandig te laten blijven wonen. Even Buurten versterkt het informele netwerk rondom kwetsbare ouderen waardoor zij langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Ouderen lopen in het dagelijkse leven soms tegen problemen aan, die ze zelf niet op kunnen lossen. Met een klein beetje ondersteuning van de mensen om hen heen kunnen zij toch nog goed functioneren. Even Buurten brengt ouderen in contact met buurtbewoners en eventueel vrijwilligers en schakelt zo nodig professionele ondersteuning in.

Even buurten is een samenwerking tussen zorg- en welzijnsaanbieders uit Rotterdam, de Gemeente Rotterdam, instituut Beleid en Management Gezondheidszorg (iBMG) van de Erasmus Universiteit, GENERO en Kenniscentrum Zorginnovatie (Hogeschool Rotterdam). <http://www.zorgin2030.nl/broedplaatsen/broedplaats-rotterdam/even-buurten/>

Gezonde wijkaanpak

Wijkgerichte gezondheidsbevordering, ook wel de Gezonde Wijkaanpak genoemd, is een overheidsprogramma dat zich richt op het versterken van gezondheid en welzijn van bewoners in een wijk, buurt of dorp. Bewoners en professionals werken hierbij samen. Bekijk de infographic over de Gezonde Wijkaanpak op <https://www.loketgezondleven.nl/integraal-werken/wat-is-integraal-werken/gezonde-wijkaanpak/infographic-gezonde-wijkaanpak>.

Positieve gezondheid in de wijk

In de Ruwaard, een wijk in de gemeente Oss, bedenken wijkbewoners en organisaties samen oplossingen waarin mensen meer voor zichzelf en voor elkaar kunnen gaan doen. Uiteindelijk streven zij naar hun ideale toekomstbeeld: "Ruwaard is een vitale wijk waar wijkbewoners tegen lagere kosten een betere (positieve) gezondheid ervaren."

<https://www.proeftuinruwaard.nl/>